

Onderwerp:	Een Ultra Cane taststok is geen te verzekeren prestatie
Samenvatting:	De Ultra Cane is een blindentaststok voorzien van een 'echolocatie' mechanisme. Het kan worden aangemerkt als een hulpmiddel, maar voldoet niet aan de stand van de wetenschap en praktijk. Er is namelijk geen sprake van wat in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en diensten. De Ultra Cane kan daarom niet worden aangemerkt als een te verzekeren prestatie op grond van de Zorgverzekeringswet en aanverwante regelgeving.
Soort uitspraak:	AaZ = adviesaanvraag Zvw
Datum:	17 december 2007

Onderstaand de volledige uitspraak.

De adviesaanvraag

U wilt advies omtrent de vraag of een Ultra Cane kan worden aangemerkt als een te verzekeren prestatie in het kader van de Zorgverzekeringswet en aanverwante regelgeving.

Wet- en regelgeving

Met betrekking tot deze adviesaanvraag zijn de volgende bepalingen van belang.

Artikel 10, onder d van de Zorgverzekeringswet. Hierin is omschreven dat het krachtens de zorgverzekering te verzekeren risico de behoefte aan hulpmiddelen inhoudt.

Artikel 11, derde lid van de Zorgverzekeringswet bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur de inhoud en omvang van de te verzekeren risico's nader kan worden geregeld. Deze algemene maatregel van bestuur vindt zijn uitwerking in het Besluit zorgverzekering.

Artikel 2.1, tweede lid van het Besluit zorgverzekering bepaalt dat de inhoud en omvang van zorg of diensten mede wordt bepaald door de stand van de wetenschap en praktijk en, bij ontbreken van een zodanige maatstaf, door hetgeen in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en diensten.

Artikel 2.9 van het Besluit zorgverzekering vermeldt dat de hulpmiddelenorg de bij ministeriële regeling aangewezen, functionerende hulpmiddelen en verbandmiddelen omvat. Deze algemene maatregel van bestuur vindt zijn uitwerking in de Regeling zorgverzekering.

Artikel 2.6, eerste lid, onder j jo. artikel 2.17 van de Regeling zorgverzekering vermeldt hulpmiddelen voor de mobiliteit van personen als door de minister aangewezen hulpmiddelen. In artikel 2.17, onder c, zijn de blindentaststokken opgenomen.

Blindentaststok

Allereerst moet bepaald worden of de Ultra Cane kan worden aangemerkt als een hulpmiddel zoals vermeld in de limitatieve lijst van artikel 2.6 van de Regeling zorgverzekering. Hieronder gaat het College hier verder op in, evenals op de tot de invoering van de Zorgverzekeringswet geldende Regeling hulpmiddelen 1996.

Hulpmiddel in de zin van de Regeling hulpmiddelen 1996 (oud)

Tot de invoering van de Zorgverzekeringswet per 1 januari 2006 vielen blindentaststokken onder de Regeling hulpmiddelen 1996 (oud). Ze waren opgenomen in artikel 2, eerste lid, onderdeel j jo. artikel 16; '*eenvoudige* hulpmiddelen voor de mobiliteit van personen'.

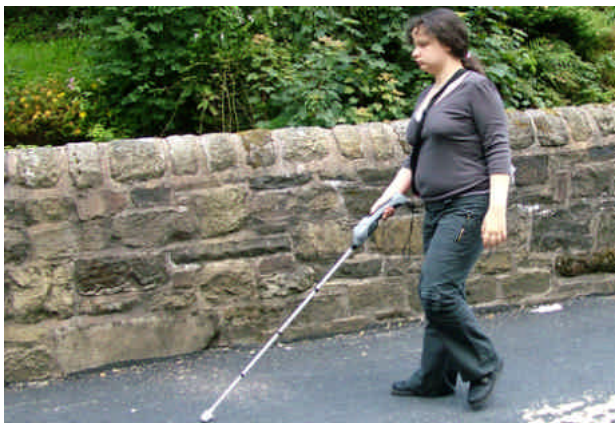
Hulpmiddel in de zin van de Regeling zorgverzekering

In artikel 2.6, eerste lid, onder j jo. artikel 2.17, onder c van de Regeling zorgverzekering worden de hulpmiddelen voor de mobiliteit van personen vermeld, de blindentaststok maakt hier deel van uit. De Ultra Cane kan worden aangemerkt als een blindentaststok zoals omschreven in de Regeling zorgverzekering.

Een Ultra Cane blindengeleidestok is voorzien van een 'echolocatie' mechanisme. Met behulp van sonar wordt het wandelpad continu afgetast op objecten. Gebruikers kunnen daardoor objecten binnen een straal van drie meter waarnemen, ook op hoofdhoogte. Door middel van een aantal knoppen op het handvat krijgt de gebruiker feedback.

In 2005 is naar aanleiding van een advies in een geschil tussen een verzekerde en een ziekenfonds het standpunt ingenomen dat een Ultra Cane elektronische taststok niet te beschouwen is als een *eenvoudig* hulpmiddel voor de mobiliteit, zoals opgenomen in de Regeling Hulpmiddelen (oud). Hierbij is de opmerking gemaakt dat uit onderzoek is gebleken dat er nogal wat haken en ogen kleven aan het hulpmiddel, zie ook Signaleringsrapport hulpmiddelen 2005.

Met de invoering van de Zorgverzekeringswet is het woord *eenvoudig* in de categorieomschrijving komen te vervallen. De blindentaststokken vallen onder artikel 2.17, hulpmiddelen voor de mobiliteit van personen, van de Regeling zorgverzekering. De reden dat *eenvoudig* is komen te vervallen, is niet dat de minister bedoeld heeft de aanspraak te verruimen. In de Regeling hulpmiddelen 1996 (oud) bestonden namelijk twee categorieomschrijvingen voor mobiliteitshulpmiddelen: eenvoudige (krukken, blindentaststokken etc.) en niet eenvoudige (trippelstoelen en loopfietsen). Met de komst van de Zorgverzekeringswet zijn deze twee categorieomschrijvingen samengevoegd. Aangezien trippelstoelen en loopfietsen niet zijn aan te merken als eenvoudige hulpmiddelen voor de mobiliteit, is het woord *eenvoudig* in de nieuwe categorieomschrijving komen te vervallen.



Criterium stand van de wetenschap en praktijk

Zoals hiervoor geconcludeerd kan de Ultra Cane worden aangemerkt als een blindentaststok in de zin van artikel 2.6, eerste lid, onder j jo. artikel 2.17 van de Regeling zorgverzekering. Sinds de invoering van de Zorgverzekeringswet en aanverwante regelgeving geldt voor alle zorgvormen het criterium van de stand van de wetenschap en praktijk, zoals omschreven in artikel 2.1, tweede lid van het Besluit zorgverzekering: "de inhoud en omvang van de vormen van zorg of diensten worden mede bepaald door de stand van de wetenschap en praktijk en, bij ontbreken van een zodanige maatstaf, dor hetgeen in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en diensten." Dit cri-

terium is ook van toepassing op de hulpmiddelen-organisatie. Nu is vastgesteld dat de Ultra Cane een hulpmiddel is als omschreven in de Regeling zorgverzekering dient het eveneens aan dit criterium te voldoen.

Het criterium 'stand van de wetenschap en praktijk' valt uiteen in 'stand van de wetenschap' en praktijk en 'verantwoorde en adequate zorg en diensten'. Hieronder legt het College uit welk onderdeel op welke zorgvormen van toepassing is¹.

Stand van de wetenschap en praktijk

Het criterium 'stand van de wetenschap en praktijk' is van toepassing op zorgvormen waarbij het gaat om handelingen en vormen van begeleiding die als direct doel hebben de gezondheid van een individu in de ruimste zin van het woord te bevorderen dan wel achteruitgang daarin te beperken of te verzachten. Voor wat betreft de hulpmiddelen-zorg spreekt men dan van gezondheidsgerelateerde hulpmiddelen. Het gaat daarbij onder meer om hulpmiddelen die tot doel hebben een aandoening (deels) te genezen of verergering van de aandoening of van klachten te voorkomen (hulpmiddelen voor de behandeling). Ook hulpmiddelen die op of aan het lichaam worden gedragen ter correctie van een beperking vallen hieronder (bijv. orthesen).

Adequate zorg en diensten

Het criterium 'verantwoorde en adequate zorg en diensten' slaat blijkens de nota van toelichting bij het Besluit zorgverzekering op zorg of diensten die minder of geen wetenschappelijke status hebben of behoeven. In zijn rapport van 7 december 2006² heeft het College gesteld dat dit ook geldt voor de welzijnsgerelateerde hulpmiddelen. Welzijnsgerelateerde hulpmiddelen zijn hulpmiddelen die de maatschappelijke participatie bevorderen, zoals hulpmiddelen voor de communicatie, inrichtings-elementen van woningen en hulpmiddelen voor de mobiliteit. In het algemeen gaat het om hulpmiddelen die niet op of aan het lichaam worden gedragen. Voor deze hulpmiddelen is wetenschappelijke bewijsvoering weliswaar niet aan de orde, maar op enigerlei wijze zal wel nagegaan moeten (kunnen) worden of de zorg in staat is te doen wat deze beoogt te doen en of de veiligheid en het gebruiksgemak gewaarborgd zijn. Aan de hand van bijvoorbeeld een praktijkevaluatie en/of consumentenonderzoek kan hierop een antwoord worden gegeven.

Het College beschouwt de Ultra Cane als een welzijnsgerelateerd hulpmiddel. Er dient dus onderzocht te worden of dit hulpmiddel 'in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en diensten'. Hierbij is het van belang dat uit een praktijk-evaluatie of consumentenonderzoek blijkt dat het hulpmiddel in staat is te doen, wat het beoogt te doen (obstakels en gaten lokaliseren), veilig is en gebruiksvriendelijk.

Ipsa Facto heeft in 2004 in opdracht van het College een inventarisatie verricht naar elektronische oriënteringshulpmiddelen voor blinden en slechtzienden. Uit dit onderzoek 'Inventarisatie elektronische oriënteringshulpmiddelen voor blinden en slechtzienden' is het volgende opgenomen over de elektronische mobiliteitshulpmiddelen zoals de Ultra Cane:

"Het 'beste' elektronische mobiliteitshulpmiddel moet nog worden uitgevonden. Deze hulpmiddelen zijn namelijk niet in alle situaties bruikbaar. Ze zijn vaak goed om stilstaande objecten te detecteren, maar hebben meer moeite met bewegende objecten zoals mensen. Elektronische oriënteringshulpmiddelen zijn daardoor moeilijk te gebruiken in drukke situaties. Het vergt veel training en stressbestendigheid om de informatie in drukke situaties te interpreteren. De elektronische taststokken zijn vaak niet helemaal betrouwbaar wat betreft het detecteren van gaten. Dit is een belangrijke tekortkoming aangezien het in een kuil vallen in de meeste gevallen erger is dan tegen een paal aanlopen. Daarnaast wordt duidelijk dat veel elektronische blindentaststokken

¹ Zie ook het Rapport van het College 'Beoordeling stand van de wetenschap en praktijk', publicatienummer 254, via www.cvz.nl

² Rapport 'Ness Handmaster', publicatienummer 246, via www.cvz.nl

nog niet zijn uitontwikkeld.”

Op de website van Viziris (www.sb-belang.nl)³ is te vinden dat er in de Verenigde Staten, Duitsland, Groot-Brittannië en Canada proeven zijn gedaan met de Ultra Cane. De site geeft geen referenties. Ook valt niet op te maken of het objectieerbare onderzoeken betreft of een verzameling van ervaringen van gebruikers. Ook uit de site van Viziris komt naar voren dat er nog veel ontwikkeld wordt op het terrein van de elektronische mobiliteitshulpmiddelen.

Het is mogelijk dat er na het onderzoek van Ipso Facto uit augustus 2004 nog product-aanpassingen zijn geweest, maar de fabrikant zal gebruikersonderzoeken dienen te overleggen waaruit blijkt dat het hulpmiddel te vertrouwen is en in alle situaties toepasbaar en veilig is in vergelijking met een normale blindentaststok. Het College heeft gekeken of er op internet en pubmed recente publicaties beschikbaar zijn over elektronische blindentaststokken om bij deze beoordeling te betrekken. Op het internet heeft het College een verwijzing naar een onderzoek van de Universiteit van Leeds gevonden. Het College heeft echter geen verdere informatie over dit onderzoek of publicatie van de resultaten kunnen vinden. Op het internet zijn daarnaast alleen wat losse gebruikerservaringen gevonden. Losse gebruikerservaringen zijn voor het College onvoldoende, het dient te gaan om een praktijkevaluatie, bij voorkeur gepubliceerd. Zodra de fabrikant of een andere partij gebruikersonderzoeken overlegt, zal het College opnieuw bekijken of de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten voldoende zijn om tot een ander oordeel te komen.

Conclusie adequate zorg en diensten

Gelet op bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de veiligheid in sommige situaties twijfelachtig is en in drukke situaties is de Ultra Cane moeilijk te interpreteren. Verder blijkt dat de elektronische blindentaststokken nog niet zijn uitontwikkeld. Om deze redenen is er bij de Ultra Cane geen sprake van een hulpmiddel dat voldoet aan het wettelijke criterium ‘hetgeen in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en diensten’.

Juridische beoordeling

De vraag die beantwoord moet worden is of de Ultra Cane kan worden aangemerkt als een te verzekeren prestatie krachtens de Zorgverzekeringswet en aanverwante regelgeving.

Gelet op de toepasselijke wet- en regelgeving, is het College van mening dat de Ultra Cane is aan te merken als een blindentaststok zoals vermeld in artikel 2.17, eerste lid, onder c van de Regeling zorgverzekering. Nu alle zorgvormen, dus ook de hulpmiddelen moeten voldoen aan het criterium van de ‘stand van de wetenschap en praktijk en, bij het ontbreken van een zodanige maatstaf, door hetgeen in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en diensten’, is nader onderzocht of de Ultra Cane aan dit criterium voldoet. Aangezien de Ultra Cane wordt aangemerkt als een zogenaamd ‘welzijnsgerelateerd’ hulpmiddel, is onderzocht of het voldoet aan hetgeen in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg of diensten.

Nu is gebleken dat dit niet geldt voor de Ultra Cane, is het College van mening dat dit hulpmiddel niet behoort tot de te verzekeren prestaties zoals omschreven in de Zorgverzekeringswet en aanverwante regelgeving.

Omdat de Ultra Cane niet tot de te verzekeren prestaties behoort, komt de vraag naar doelmatigheid van verstrekking hiervan niet meer aan de orde.

Advies van het College

³ Voorheen Federatie Blinden- en Slechtziendenbelang

Het College adviseert u bov envermeld advies te betrekken in uw eventuele beslissing naar uw verzekerde(n).